

Einde van een tijdperk: universiteiten stoten laatste arboreta af!

Na de Utrechtse Universiteit, die van het Von Gimborn Arboretum af wil, heeft nota bene de Universiteit van Wageningen, traditioneel de universiteit bij uitstek voor alles wat groeit en bloeit, in zijn (on)wijsheid besloten het wetenschappelijk beheer van de Botanische Tuinen te beëindigen. Het bestuur van

de NDV heeft met anderen krachtig, maar zoals te verwachten, tevergeefs geprotesteerd. Pijnlijk is vooral dat dit proces van afstoten door universiteiten in landen om ons heen *niet* plaatsvindt, terwijl we in het buitenland bekend staan om onze vermaarde tuinbouwsector met zijn enorme assortiment van

gewassen.

Helemaal onverwacht komt het echter niet, want het is het eindstadium van een lang proces waarvan de eerste voortekens al in de zeventiger jaren zichtbaar werden. In 1973 organiseerde de Konink-

Arboretum Von Gimborn, Doorn
Foto: Wilbert Hetterscheid

Indrukwekkende *Sequoiadendron giganteum* in Arboretum Von Gimborn

Foto: Wilbert Hettterscheid

lijke Nederlandse Botanische Vereniging in Nijmegen een symposium over de toekomst van de (universitaire) botanische tuinen, dat resulteerde in een commissie van mensen uit die tuinen die zich verder over deze problematiek moesten buigen.

Botanische Tuinen, viel heftig tegen mij uit en verwoordde daarmee de krampachtige reactie van tuinen op ontwikkelingen binnen de faculteiten Biologie. Hij zei: "Voor dat plan van jou zullen ze in Den Haag zeker veel waardering hebben, maar ik kan je verzekeren, voor dat daar iets van verwezenlijkt wordt - als er al iets van verwezenlijkt wordt - hebben ze ons de nek omgedraaid".

ook zijn beslag gekregen. De stichting van een Centrum voor Biodiversiteit in Leiden, waar Plasterk recent 30 miljoen euro voor beschikbaar stelde, moet de herbaria en zoölogische collecties afkomstig uit alle universiteiten gaan herbergen, beheerd door een handvol biologen, die de indruk moeten wekken dat het echt belangrijk materiaal is. De in de universiteiten werkzame huidige generatie

Hij zei: "Voor dat plan van jou zullen ze in Den Haag zeker veel waardering hebben, maar ik kan je verzekeren, voor dat daar iets van verwezenlijkt wordt - als er al iets van verwezenlijkt wordt - hebben ze ons de nek omgedraaid".

Ondergetekende stelde de commissie voor dat de beste oplossing de stichting van een nationale botanische tuin zou zijn en presenteerde daar een plan voor. Slechts hoongelach viel hem ten deel. Professor De Wit, op dat tijdstip waarnemend directeur van de Wageningse

In de daarna volgende jaren is het beeld dat de vakgroepen Plantensystematiek zich, meestal zwak overigens, te weer stellen om de tuinen te behouden, maar gaandeweg worden ze ook zelf in hun voortbestaan binnen de faculteiten Biologie bedreigd. Dit laatste heeft intussen

biologen zijn, een enkele mogelijk uitgezonderd, blij dat ze van de herbaria en tuinen af zijn. De tijd dat ze enthousiast met studenten de tuin in gingen, Onno Wijnands deed dat bijvoorbeeld nog, ligt intussen al vele jaren achter ons. Voor de nieuwe generatie biologen is

Een fraaie Rhodowand
in Belmonte Arboretum,
Wageningen
Foto: Wilbert Hetterscheid

planten- en dierenkennis niet meer van belang. De jammerlijke gevolgen worden steeds zichtbaarder en dit proces zal zich nog versterken. Het heeft ook al duidelijk zijn weerslag op de tuinbouwkundige opleidingen, waar schoolfusies een einde maakten aan vermaarde schooltuinen als Boskoop en Frederiksoord en planten kennis naar de marge verschuift.

De jarenlange druk op de tuinen resulteerde niet alleen in teruggang in het personeelsbestand, maar de beperkte materiële en personele middelen verhinderden ook de mogelijkheid om het roer drastisch om te gooien en zich meer te gaan richten op educatie en versterken van de publieksfunctie. Wel kwam

er meer samenwerking met o.a. afstemming van verzamelingen onder auspiciën van de Stichting Nationale Planten Collectie. De situatie waarin de arboreta nu terecht komen is op het eerste gezicht weinig rooskleurig, maar misschien toch een keerpunt naar een nieuwe bloeiperiode. Er wordt veel gewezen naar Engeland, waar het zo goed gaat met diverse arboreta. Dat is echter het resultaat van een jarenlange ontwikkeling, waar veel van valt te leren. Ik herinner me nog diverse bezoeken aan arboreta in de zeventiger jaren, bijvoorbeeld aan het Westonbirt Arboretum met thans 300.000 bezoekers, waar mijn kleine gezelschap die dag de enige bezoekers waren. De NDV is bij uitstek de vereniging die zich nog sterker zal moeten gaan inzetten voor de Nederlandse arboreta en dan vooral voor

de grootste die nu onder vuur liggen.

In de annalen van de vereniging is veel informatie aan te treffen hoe de NDV in het verleden direct betrokken was bij de Wageningse Tuinen. Na de Tweede Wereldoorlog waren het in het bijzonder de Dendrologendagen die echte toogdagen waren met een grote deelname en grote inbreng van het beheer van de Tuinen en de Vakgroep Plantensystematiek. De grote collegezaal en de practicumzaal met al het uitgestalde plantenmateriaal, de NDV voelde zich er thuis. Ook daar lijkt een eind aan te komen. Maar het is daarnaast vooral de begintijd geweest dat de vereniging een hele grote inbreng had in het onderzoek. Zo werd er een omvangrijke Meidoorncollectie gevormd. In de oude jaarboeken staan diverse verslagen. Jarenlang was de redactie van de jaar-

boeken in handen van medewerkers van het toenmalige Laboratorium voor Plantensystematiek, met name in die van Gerrit Boelema. De samenwerking met NDV werd in *Dendroflora* een vervolg gegeven. Tal van onderzoeksverslagen zijn terug te vinden in de oudere jaargangen.

gelijk een bijdrage te leveren om uit het dal te komen. Een belangrijke doelstelling van de vereniging is om de dendrologische kennis van de leden te vergroten. Maar evenzeer is een belangrijk doel het uitdragen van die kennis. Met onze dendrologie cursussen wordt al een belangrijke

Arboretum Belmonte,
Wageningen. Sculptuur: Huub Kortekaas

Foto: Wilbert Hettterscheid

De situatie die nu in Wageningen is, of dreigt te ontstaan, kan je vanwege die jarenlange nauwe verbondenheid ook wel zien als een dolksteek in de rug van de NDV. Het mag echter niet zo zijn dat we alleen maar machteloos toezien.

De situatie die nu in Wageningen is, of dreigt te ontstaan, kan je vanwege die jarenlange nauwe verbondenheid ook wel zien als een dolksteek in de rug van de NDV. Het mag echter niet zo zijn dat we alleen maar machteloos toezien. Er ligt voor de NDV en ik bedoel daarbij vooral ook de leden een zware, maar dankbare taak om waar mo-

bijdrage geleverd. Er zijn zeker nog andere mogelijkheden zoals het organiseren voor belangstellenden van eendaagse laagdrempelige arboretumdagen om kennis te maken met al het bijzondere van houtige gewassen. Misschien komen er zelfs biologiestudenten op af!